

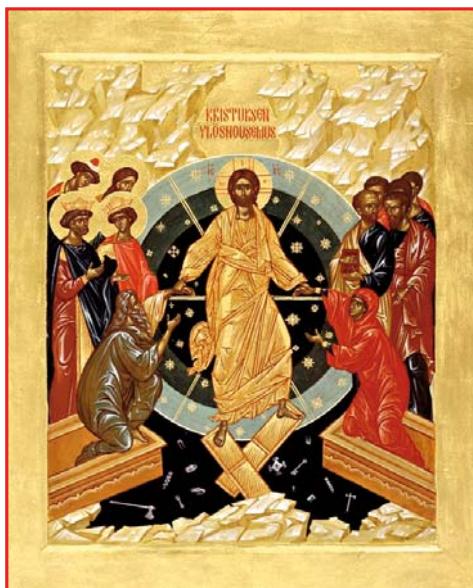

Церква i молодь

№ 2–3 2012 рік

Видається з благословення Високопреосвященнішого архієпископа
Львівського і Галицького Августина

ПАСХАЛЬНЕ ПРИВІТАННЯ архієпископа Львівського і Галицького Августина молоді

Христос воскрес!
Дорогі юні брати і сестри у Христі!

Вітаю вас із пресвітлим святом Воскресення Христового!

Не втримали Господа міцні обійми смерті – розняло їх Воскресле Життя і ввело праотців в обитель раю. Зло на землі переможене „через оздоровлення й виправлення природи зіпсованої та спотвореної” (блаженний Августин, „Про град Божий”, кн. XIV, гл. XI). І Царство Небесне настало Хрестом Животворним, напоївши нас, убогих, радістю й миром духовним.

Омилася земля покаянням святої Чотиридесятниці, ожила, одуховнилася церковними Таїнствами і, пе-

рейшовши від смерті до життя, уквітчалася Пасхою Господньою. Христос воскрес! – радіє відроджений Всесвіт. Воїтину воскрес! – співає Церква Царю Сил, Спасителю світу пісню нову (*Пс. 97, 1*) в немеркнучий день Божої Слави.

Тож радімо і ми, веселімось в цей день, який сотворив Господь (*Пс. 117, 24*), прославляймо з Вишнім Єрусалимом Воскреслого Христа і Його Пречисту Матір, Якою сповнилася тайна спасення роду людського!

Піднесеного вам святкування, дорога молоде! Нехай вроčистий Великдень наповнить духовною радістю ваше життя у Христі, щоб Господь Своєю безмірною милістю сподобив і нас нетлінної Пасхи у Царстві Небесному! Амінь.

Воїтину Христос воскрес!

○ У випуску:

Життєвий шлях

Нашому „благовіщенському” Владиці Августину – 60!

Запитання священику

Відповідає священик Назарій Швець

Церковне служіння молоді

Молодіжний апологетичний рух

Святоотцівське передання

Преподобний авва Дорофей

Мандрівка Святинями Києва

Школа життя Великодіст до Великодня

In memorie Христос воскрес, Людочко!

Випадковості – невипадкові Святковий рушник

○ Життєвий шлях

НАШОМУ „БЛАГОВІЩЕНСЬКОМУ” ВЛАДИЦІ АВГУСТИНУ – 60!

Вітаємо Вас, Ваше Високопреосвященство, зі славним ювілієм!

„На Благовіщення і пташка не в'є собі кубельця”.
Народна приказка

У день Благовіщення Пресвятої Богородиці, 7 квітня 1952 року, зі старовинного роду Маркевичів, відомості про який сягають 1480 року, знаного як своїми церковнослужителями, так і військовими, Господу було угодно від благочестивого подружжя священика Іоанна та його дружини Катерини привести на світ їхнього первістка Адама — в майбутньому архієпископа Львівського і Галицького Августина — вірного сина Матері Церкви та палкого поборника Православ'я.

На запитання, чому саме Адамом назвали батьки сина, який народився на Благовіщення, Владика відповідає: „Я зрозумів, чому мені, народженому на Благовіщення, дали ім'я не Гавриїл, а Адам. Тому що в цей день Діва Марія зачала Другого Адама — Христа” (з проповіді на Благовіщення у Лазареву суботу 7 квітня 2012 року).

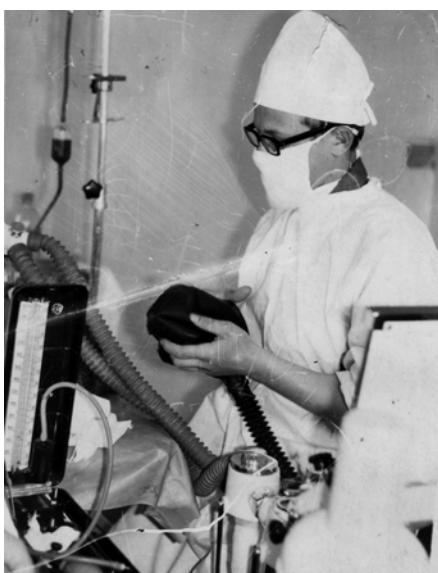

призначення та Провидіння Боже про нього.

Отже, до священичого служіння шлях пролягав через навчання в Московській духовній семінарії та академії, яке було успішно завершене й увінчалося зрілим плодом — кандидатською дисертацією на тему: „Уніатство: Богословські аспекти”, яку Владика захистив і видав монографією. Книга, що своїми витоками має святоотцівську традицію і в неї вписується, є неоціненим вкладом у скарбницю собору душ людських, який Духом Святым зводиться на тлі паннівелюючої смисловострати секуляризованого світу.

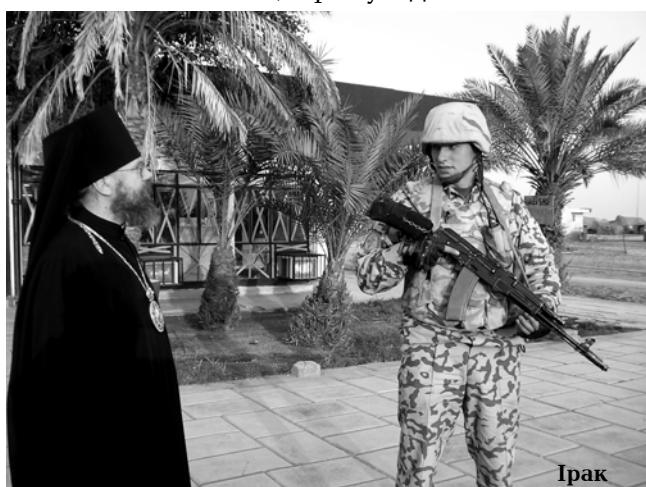
Як у долі Владики переплелися лікарське мистецтво і дар зцілення церковними Таїнствами та словом Божим, так і шляху воїна Христового був супутнім шлях військовослужбовця, який розпочався ще зі строкової служби у Збройних силах. Із миротворчою місією Владика неоднораз відвідував гарячі точки знесиленого запаленням ворожості організму землі

Раннє дитинство Владики минуло на його рідній Гомельщині (Білорусь). А коли його батька-священика скерували в Житомирську область, то сім'я перебралася в Україну. Хлопчику тоді було три роки. Ще у школі відчувши покликання до служіння Богу і близьньому, Адам після її закінчення вступив у медичне училище. Відтак, маючи перед очима віри Господа, Цілителя душ і тілес, та святих Його, молодий спеціаліст працював на станції швидкої допомоги в Рівному: через нього і його колег Господь рятував травмованих і помираючих та дарував їм здоров'я і духовну втіху, а Своєму служителю відкривав юго

(а саме: двічі – Ірак та вісім разів – Косово), де мудрим пастирським словом збивав високий градус напруги у взаєминах, тим самим блокуючи пухлину користолюбства – призвідницю воєнних конфліктів.

Небесним помічником і покровителем у цій справі є сам великомученик Георгій Побідоносець – „полонених визволитель і вбогих захисник, немічних лікар і царів поборник” (з тропаря), – ім’я якого має тимчасовий кафедральний собор у Львові, в якому служить Владика відтоді, як у 1992 році, після болісної реорганізації релігійного життя на Галичині, прибув до кня-

Ірак

жого граду піднімати з руїн Львівську єпархію Православної Церкви. Молитовним подвигом і самовідданою працею Його Високопреосвященства західне порубіжжя святої Русі „задихало обома легенями” – після 300-літньої перерви тут було відроджене чернече життя: спершу постав Свято-Преображенський жіночий монастир у м. Львові (2003), а відтак – і Свято-Онуфріївський чоловічий монастир у с. Межигір’я Турківського благочиння (2011).

Розбудовуються також і церкви – небесна окраса нашого краю.

В евангельському служінні архієпископа Августина вповні розкрилися закладені Богом таланти, являючи цільну натуру Його Високопреосвященства: богослова (як голови Богословсько-канонічної комісії при Священному

Синоді УПЦ); науковця (Владика має науковий ступінь кандидата богослов’я); викладача (порівняльного богослов’я в Почаївській духовній семінарії); моряка (має відповідну спеціальність; духовно опікувався першим Морським хресним ходом на військових кораблях, присвяченим пам’яті святого адмірала Федора Ушакова, двічі перетнув протоку Дрейка, яхтсмена); підводника (побував на трьох атомних підводних човнах та мав шефство над українським підводним човном „Запоріжжя”); полярника (у 2007 році відвідав російську антарктичну станцію „Белінггаузен”, а 2011 року у складі української полярної експедиції – українську антарктичну станцію „Академік Вернадський”, де взяв участь у спорудженні найпівденнішої в світі каплиці на честь святого рівноапостольного князя Володимира для полярників та освятив її); льотчика (пілотує військовими літаками та вперше в історії організував унікальний Хресний політ на літаку АН-26 над Україною, в якому взяв безпосередню

Косово

участь); воїна (офіцер Збройних Сил, очолює Синодальний відділ УПЦ із взаємодії зі Збройними силами та іншими військовими формуваннями України, а також є одним із перших духовних осіб в колишньому Радянському Союзі, хто став відвідувати як пастир військові частини та місця

позбавлення волі); водія; танкіста; лікаря і, нарешті, мандрівника (облітав та об'їздив півсвіту), який мандрює з мандрівною, земною Церквою Христовою, сумуючи зі скорботними і радіючи зі щасливими, – словом, Людини з великої літери, або Адама, який при постригу в чернецтво перед архієрейською хіротонією отримав „священне” ім’я – Августин у перекладі з латини означає „священий”.

Ми вдячні Богові за нашого Архіпастиря. Многій Вам літа, дорогий Владико! Щедрих і невтомних посівів Божого слова у людські душі та рясних живів у мірі й духовній радості! Спаси Вас, Господи, наш Владико, який з Божою допомогою спасаєте наші душі!

**З любов'ю у Христі, вдячністю і повагою,
Ваші духовні діти**

Срусалим

Афон

Свята земля

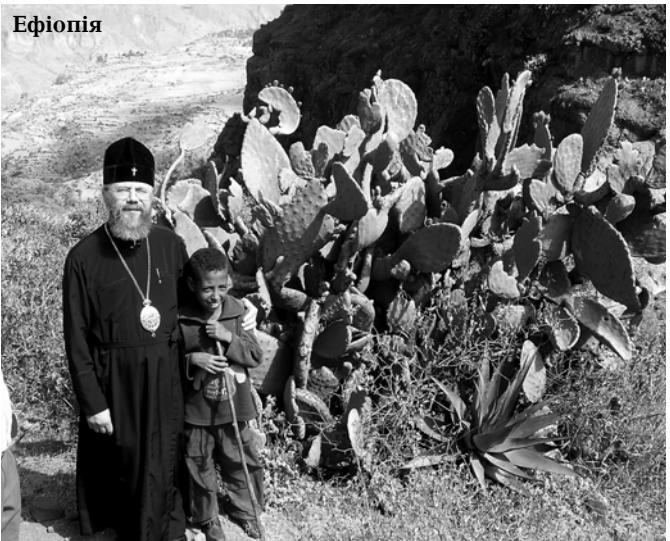
Ефіопія

Сербія, з Патріархом Павлом (по центрю)

Ефіопія

Ефіопія

○ Запитання священику

Ольга: За якими критеріями слід обирати другу половину для подружнього життя?

Православна християнка може обирати майбутнього чоловіка за такими критеріями:

- його приналежністю до Православної Церкви;
- його готовністю жити за християнськими заповідями;
- його ставленням до сім'ї (як він собі уявляє сімейне життя, чого очікує від нього, якими він хоче бачити ваші взаємини в сім'ї – все це слід обговорювати в період дружби);
- його ставленням до дітей та їхнього виховання;
- його підходом до ваших дружніх взаємин (серйозний або легковажний);
- його ставленням до своїх і ваших батьків.

Священик
Назарій Швець

Важливі також і такі якості, як відповідальність, серйозність, чесність, мужність. При цьому не слід ідеалізувати образ вашого майбутнього чоловіка – недоліки в нього, як і в кожній людині, обов'язково знайдуться. І дівчина має бути готовою ще до заміжжя покривати ці недоліки свою любов'ю.

Також тут важливі: молитва, читання духовної літератури, в якій ми можемо ознайомитися з православним поглядом на стосунки в сім'ї, аналіз, перевірка своїх почуттів (наскільки вони серйозні, глибокі), спілкування зі своїми батьками, зі священиком, з близькими людьми, загальна оцінка різних обставин, що складаються у вашому житті.

Але найважливіший критерій – це спільна мета подружжя, яка полягає у спасенні! А всі інші критерії – всього лише християнські якості.

Вікторія: Як Церква ставиться до присутності чоловіка при пологах дружини?

Єдиної думки Церкви з питання сімей-

них пологів немає. Досвід показує, що далеко не всі модні психологічні експерименти дають позитивні результати. Я вважаю, що, оскільки народажує все-таки жінка, а не чоловік, то їй і належить перевага у прийнятті рішення: чи буди присутньому чоловікові при пологах, чи ні. Але згода, звісно, має бути спільною. Все залежить від стосунків у сім'ї.

Галя: Чи можна молитися за неправославних християн?

Свхаристичне поминання, тобто поминання на літургії з вийманням часточки, стосується лише тих, хто є православними християнами. За іновірців Церква молиться на великий ектенії за кожною літургією: „*О мире всего мира, благосостоянии Святых Божиих Церквей и соединении всех Господу помолимся*”, – тобто про входження в єдність [у сопричастя] з православною вірою всіх, хто зараз перебуває поза нею.

За неправославних християн моляться на молебнях, щоб Господь привів їх до пізнання істини і повноти єднання у вірі. У приватній молитві ми також можемо молитися за їхнє навернення, здоров'я, благополуччя у всіх справах та інших життєвих обставинах – на це церковної заборони немає.

Ольга: Як правильно спокутувати гріхи (свої, батьків, предків)?

Кожна людина відповідає за свої власні гріхи. Глава 18 пророка Ієзекіїля майже повністю присвячена цій темі. Пророк говорить, що, якщо у нечестивого батька народиться син, „який, бачачи всі гріхи батька свого... і не чинить подібного ім... то цей не помре за беззаконня батька свого: він буде живий” (Іез. 18, 14, 17). І далі: „*Ви говорите: „Чому ж син не несе провини батька свого?” Тому що син чинить законно і праведно, усіх постанов Моїх отримується і виконує їх; він буде живий. Душа, яка грішила, помре; син не понесе провини батька, і батько не понесе провини сина, правда*

Пророк Ієзекійль

праведного при ньому й залишиться, і беззаконня беззаконного з ним і зостанеться. I беззаконник, якщо навернеться від усіх гріхів своїх, які чинив, і отримуватиметься всіх настанов Моїх та чинитиме законно й праведно, жиць буде і не помре" (Ієз. 18, 19 – 20). Пророк промовляє ці слова не від себе – він передає відкрите йому Самим Богом.

У пророка Іеремії зустрічаємо подібну думку: „У ті дні вже не будуть говорити: „Батьки їли кислий виноград, а в дітей на зубах оскома", а кожен помиратиме за власне беззаконня; хто їстиме кислий виноград, у того й буде оскома на зубах" (Ієр. 31, 29 – 30).

Неправильні висновки щодо відповіальності дітей за гріхи батьків дехто робить, виходячи з розділу 5-го Второзаконня. Там ідеться про неприпустимість служіння ідолам: „Не поклоняйся їм і не служи їм; тому що Я Господь, Бог Твій, Бог ревнитель, Той, Хто карає за провину батьків дітей до третього і четвертого коліна, які ненавидять Мене". А. П. Лопухін у „Тлумачній Біблії" так пояснює цей уривок: Бог карає не безневинних, „а тих дітей (які ненавидять Мене), особисті злочини яких пов'язані з гріхами їхніх батьків. Тобто ці діти продовжують гріховну справу своїх батьків і тим самим беруть участь у їхніх гріхах. У цьому ж уривку Господь обіцяє благословення дітям, які живуть благочестиво: „... і Той, Хто творить милість до тисячі родів тим, котрі люблять Мене й дотримуються заповідей Моїх".

Отже, все в руках самої людини, і, якщо вона не наслідує нечестивих батьків та живе праведно, то отримує благословення, а не покарання. Бог не карає дітей за батьківське беззаконня й гріхи, але Він може напоумлювати самих батьків через скорботу, яка стається з їхніми дітьми. Однак це не покарання дітям, а засіб для виховання самих батьків і для того, щоб уся сім'я спаслася.

Питання про покарання дітей за гріхи батьків наполегливо ставиться, мабуть, тому, що подекуди виразно спостерігаються в де-

Пророк Іеремія

кількох поколіннях духовне безпіддя, моральне неблагополуччя, життєві невдачі. Самі представники цього роду нерідко говорять про так зване „родове прокляття", „родинний гріх". Утім, це не покарання за гріхи дідів і батьків. Мова йде про своєрідну генеалогію духовних недуг, моральну чорноту, яка переходить від одного покоління до іншого. Моральні хвороби породжують і хвороби тілесні. До якого б роду людина не належала, і в якій би сім'ї не народилася, для кожної людини відкриті двері Царства Небесного і можливість спасення.

Ольга: Як знати, що гріх прощено?

Усю святоотцівську аскетичну літературу пронизує проста і зрозуміла думка: якщо ми щиро сповідали перед Богом свої гріхи, то Господь нам їх простив. „А про гріхи, сконці колись, про які ти згадуєш, зауважу: якщо збережеш мою заповідь про Христа Ісуса, то віруй безсумнівно, что Господь простив їх тобі і що ти ніби щойно народився через покаяння, принесене тобою Богу" (преподобні Варсонофій Великий та Іоанн. Керівництво до духовного життя. Відповідь 223).

Пам'ять про гріхи природна. Та якщо ми поєднуємо покаяння з вірою в милосердя Боже, то неминуче відчуття провини перед Господом стає джерелом невтомної подяки Богу. „Ісус сказав: у одного лихваря було двоє боржників: один заборгував п'ятсот динаріїв, а інший п'ятдесят. Коли ж вони не мали чим віддати, Він простив обом. Скажи ж, котрий з них більше полюбить Його? У відповідь Симон сказав: думаю, що той, якому більше простив. Він сказав: правильно ти розсудив" (Лк. 7, 41 – 43).

Ольга: Як краще дякувати за милість Божу?

Богу за милість можна дякувати у різний спосіб:

- 1) своїми словами;
- 2) прочитати подячну молитву, яка є в православних молитвословах;
- 3) можна читати акафіст „Слава Богу за все";
- 4) замовити подячний молебень;
- 5) просто поставити свічку в храмі...

Священик Назарій Швець

Преподобні Варсонофій Великий та Іоанн

○ Церковне служіння молоді

МОЛОДІЖНИЙ АПОЛОГЕТИЧНИЙ РУХ

З ініціативи Всеукраїнського Апологетичного центру на честь святого Іоанна Златоуста при Синодальному відділі УПЦ у справах молоді 22 – 25 листопада 2011 року у Києві з благословення Блаженнішого Митрополита Київського і всієї України Володимира відбувся Круглий стіл „Православ'я в Україні: актуальність сучасної апологетики”.

Його учасники дійшли висновку, що однією з форм служіння молоді в Церкві може бути її участь у „православному громадському апологетичному русі на захист інтересів і прав канонічної Православної Церкви та її чад від посягань недругів Церкви і всіляких лжевченъ та помилкових поглядів, які відвертають людей від Церкви” (Ухвала учасників Круглого столу). На думку більшості керівників відділів при Священному Синоді УПЦ, „залученням молоді до апологетичного служіння можна досягнути головного у справі катехизації молоді, а саме – вивчення нею святоотцівського передання та православного богослов'я задля захисту і сповідання віри”. Водночас „духовне наставництво повинне вберегти молодь, яка бере участь в апологетичному русі, від ризиків нездорового радикалізму й екстремізму”. Отже, „створення організацій молодіжного апологетичного руху можливе та актуальне в кожній єпархії, благочинні і парафії” (там само).

* * *

Як бачимо, апологетика¹ як історична віха раннього Середньовіччя не віджила себе з проголошенням християнства офіційною релігією Римської імперії у 381 році, а, будучи захистом Православ'я, є наскрізною в усі часи мандрівки Церкви Христової по землі, чи пак її плавання у вирах житейського моря. Православ'я передусім слід захищати від гріха, який коріниться в людині, за домомогою церковних Таїнств і, таким чином воцерковлюючись,

¹ „Початкове значення слова „апологія” (гр.) – захисна промова в суді; їх виголошували з метою добитися від римського імператора визнання законного права християн на існування в імперії, де офіційною релігією було язичництво. Апології містять деякі аспекти християнської віри та спроби виправдати її перед грецькою філософією” (Жильсон Э. Філософія в древние века: От истоков патристики до конца XIV века. – М.: Республика, 2004. – 678 с. – С. 14).

сповідувати його собою. Прикладом стояння у вірі для нас є святі Отці: у цій скарбниці православного богослов'я осолювалися й розкривалися людські таланти останніх часів на прославу Премудрого Творця. Так і ми, черпаючи з неї, не голодуватимемо в рідній землі, мов у чужо-му краю. А це означає, що – як писав Микола Васильович Гоголь (1809 – 1852) – „для християнина немає закінченого курсу; він вічно учень і до самої діомовини учень”².

Ми невипадково торкнулися творчості цього православного письменника, оскільки в 2012 році минає 160 років від його кончини. Своїм сестрам

Микола Васильович Гоголь
(1809 – 1852)

Гоголь заповідав: „Я би хотів, щоб тіло мое поховали якщо не в церкві, то в загороді церковній, і щоб панихиди за мною не припинялися”. А своїх друзів просив: „Робіть кожен своє діло, молячись утиші. Суспільство лише тоді поправиться, коли кожна окрема людина займеться собою і житиме, як християнин, служачи Богові тими знаряддями, які їй дані, та стараючись мати добрий вплив на невелике коло людей, що її оточує... І людство рушить уперед”.

Актуальними для окреслених вище зasad молодіжного руху, що створюється, є апологетичні рядки з листа Миколи Васильовича до гр. А. П. Т...го (1846 р.): „Щоб захищати [Церкву], слід спершу самому пізнати її... Церква наша має святитися в нас, а не в словах наших. Ми повинні бути Церквою нашою і собою звіщати її правду... Володіємо скарбом, якому ціні немає, ...та не відаємо навіть, де поклали його. [Цю Церкву], яка, мов ціломудрена діва, збереглася одна з часів апостольських у непорочній чистоті своїй, [цю Церкву], яка вся зі своїми глибокими догматами і щонайменшими обрядами зовнішніми мовби зіслана просто з Неба для руського народу, яка одна спромож-

² Тут і далі цит. за: Гоголь Н. В. Избранное. К 190-летию со дня рождения. – М.: Издание Сретенского монастыря, 1999. – 450 с.

на розв'язати всі вузли непорозумінь і питань наших, ...ми не знаємо! І цю Церкву, створену для життя, ми досі не ввели в наше життя!

Життям нашим ми маємо захищати нашу Церкву, яка вся є життя; паоощами душ наших ми повинні звістити її істину. Нехай місіонер католицизму західного б'є себе в груди, розмахує руками і красномовством ридань та слів витискує хутко сохнучі сльози. Проповідник же кафолицтва східного (в ориг. – католичества восточного) має так виступити перед народом, щоб уже від одного його смиренного вигляду, згаслих очей і тихого, проникливого голосу, що йде з душі, в якій вмерли всі бажання світу, усе б зрушилося ще до того, як він почав би викладати саму справу, і всі в один голос мовили б йому: „Не говори слів, ми чуємо і без них святу правду твоєї Церкви!”

Що ж до недопущення секуляризації суспільства – завдання, яке також покладається

на молодь в апологетичному служінні Церкви, – то й тут доречною є настанова Гоголя: „Дехто з наших нинішніх мудрагелів вважає, нібіто слід крутитися серед світу, щоб піznати його. Це просто безглаздя. Спростуванням такої гадки слугують усі світські люди, які вічно у вирі світу та при цьому бувають найпустішими за всіх. Виховуються [ж] для світу не серед світу, а далеко від нього, у глибокому внутрішньому спогляданні, в дослідженні власної душі, адже там закони всього і всьому: знайди лише спершу ключ до своєї власної душі; а коли знайдеш, тоді цим самим ключем відмикнеш і душі всіх”.

Отже, Молодіжний апологетичний рух є рухом до пізнання самих себе і безмежної Премудрості Божої. А раз Свята Церква благословляє цю діяльність, то вона і є нашою провідною зорею, що світить нам з Небесної батьківщини.

Оксана Маліновська

○ Святоотцівське передання

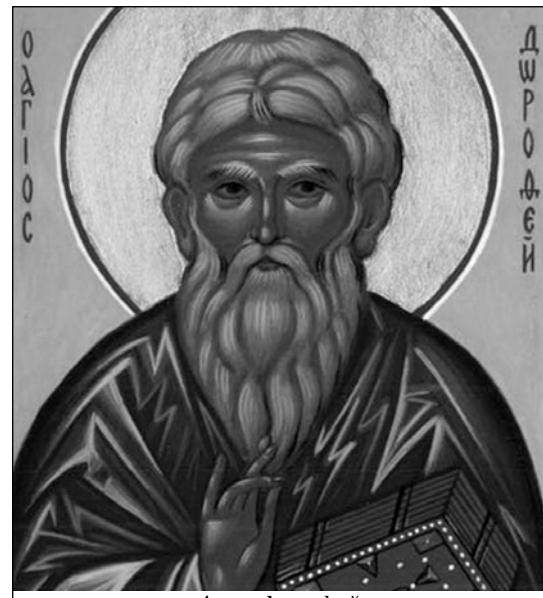
ПРЕПОДОБНИЙ АВВА ДОРОФЕЙ

Житіє цього великого подвижника, на жаль, до нас не дійшло. Відомо лише, що преподобний Дорофей жив у кінці VI і на початку VII століття та був родом із Аскалону. У молодості він старанно вивчав світські науки, завдяки чому здобув обширні знання та розвинув у собі природний дар слова і, мов мудра бджола, облітаючи квіти, збирав корисне з творів світських філософів та використовував їх у своїх поучаннях. Згодом спогад про цю велику ретельність у навчанні заохочувала його і в справі набуття чесності.

Невідомо, що спонукало преподобного Дорофея покинути світ, але, розглядаючи його повчання й особливо питання до святих старців, можна дійти висновку, що він вступив у монастир преп. Серіга, маючи на оці лише одне – досягти євангельської досконалості через виконання заповідей Божих. В обителі преподобний ніс послух гостинності, приймаючи подорожніх. Згодом, після кончини ігумена Серіга та св. Іоанна Пророка, авва Дорофей покинув общину і був настоятелем. Імовірно, саме до цього часу і належать повчання (всього 21), які преподобний давав своїм учням.

СМИРЕННОУДРІЄ: „Передусім потрібне нам смиренномудріє, щоб бути готовим на кожне слово, яке чуємо, сказати: „Прости”, адже смиренномудріє ламає всі стріли ворога й супротивника”.

ПОСЛУХ І СМИРЕННЯ: „Як у запряженій колісниці один кінь не може випередити іншого, інакше зламається колісниця, так і послухові необхідно, щоб йому було супутнім смирення... Перше смирення, як сказали святі отці, полягає в тому, щоб

Авва Дорофей

„вважати себе найнижчим за всіх”. А друге смирення – щоби приписувати Богу свої подвиги: це довершене смирення святих... Старець Агафон відповідав: „Смирення є справа велика і Божественна; шляхом до смирення слугують тілесні труди, виконувані розумно; також, щоб вважати себе нижчим за всіх і постійно молитися Богу – це шлях до смирення; саме ж смирення Божественне й незображенне”, – з одних лише слів йому неможливо навчитися”.

ПЛІД СМИРЕННЯ: „Коли душа смиряється, тоді приносить плід, і що більше плодоносить, то більше смиряється мов те дерево, гілки якого пригинаються до землі плодами. Так і святі, що більше наближаються до Бога, то більше бачать себе грішними”.

ГОРДІСТЬ: „Перша гордість є та, коли хтось дорікає братові, осуджує його й безчестить, як нікчему, вважаючи себе вищим за нього: якщо такий не виправиться, то поволі впаде і в другу гордість, так що погордує й Самим Богом, подвиги ж і чесноти свої приписуватиме собі, а не Богові, нібіто сам собою здійснив їх, своїм розумом і наполегливістю, а не з Божою допомогою”.

ЛЮДСЬКА СЛАВА: „Як одягнений у шовкове вбрання, якщо накинути на нього нечисте ганчір'я, сахається, щоб не забруднити своєї коштовної одежі, так і святі, будучи зодягнені в чесноти, втікають від людської слави, щоб не осквернитися нею”.

СОВІСТЬ: „У стосунку до Бога береже совість той, хто не нехтує Його заповідями, і навіть у тому, чого не бачать люди і чого ніхто від нас не вимагає, той береже совість свою до Бога у таємниці. А щодо близнього, то він не робить нічого такого, що ображає чи спокушає близнього вчинком чи словом, виглядом або поглядом... оскільки й поглядом можна скривдити брата. [Тобто] людина не повинна робити нічого такого, про що знає, що вона робить це з наміром образити близнього”.

СТРАХ БОЖИЙ: „Один брат спитав старця: „Що мені робити, отче, для того, щоб боятися Бога?” Старець відповів йому: „Іди, живи з людиною, яка боїться Бога, і тим самим, що вона боїться Бога, навчитъ і тебе боятися Бога”.

ЗУХВАЛІСТЬ: „Зухвалість (ц.-сл. – *герзостъ*) проганяє з душі страх Божий. Немає страсти, шкідливішої за зухвалість, адже вона – матір всіх страстей. Тому добре нам мати благоговіння, боятися нашкодити собі й іншим, шанувати одне одного та остерігатися навіть дивитися на обличчя один одного, бо й це, як сказав хтось із старців, є видом зухвальства”.

МИЛІСТЬ БОЖА: „Ніщо так не прихильє на душу милість Божу, як випробування (ц.-сл. – *искушения*), особливо ж нанесені під час скорботи й нужди.

Хто виконає справу, угодну Богу, того неодмінно спіткає випробування, бо будь-який добрій справі або передує, або йде за нею випробування, бо те, що робиться ради Бога, не може бути твердим, якщо не буде випробуване”.

ПРЯМІЙ І КРИВІЙ ШЛЯХ: „Правильний шлях, вказаний отцями, – шлях докоряння собі, а кривий – докоряння біжньому”.

НЕПРАВДА: „Обманник не має спілкування з Богом. Подумки обманює той, хто приймає за істину власні припущення, тобто безпідставні підоозри на біжнього. Словом людина обманює для того, щоб не дорікнути собі і не смиритися, або ж для того, щоб виконати своє бажання. Такій людині ніколи не вірять, бо, хоча вона й скаже правду, та сама її правда виявиться неймовірною. Життям бреше той, хто, будучи блудником, прикідається стриманим; або, будучи користолюбним, говорить про милостиню і хвалить милосердя; або ж, будучи пихатим, подивляє смиренномудріє. Обманник краде ім'я чесноти, щоби прикрити свій сором, і говорить про неї, начебто він і сам цілковито такий, чи часто для того, щоб нашкодити комусь або спокусити його. Бо жодна злоба, жодна сресь не може нікого звабити інакше, як під видом чесноти. Це не проста людина, а двоїста, оскільки вона одна всередині, інша – зовні, і життя її подвійне та лукаве”.

ВЕЛИКА СПРАВА: „Не велике діло – не судити того чи співчувати тому, хто перебуває в скорботі і підкоряється тобі; та велике – не судити того, хто тобі суперечить, не мстити йому зі страсті, не погоджуватися з тими, хто гудить його, і радіти разом із тим, кому надали перевагу щодо тебе”.

ЛЮБОВ: „Не вимагай любові від біжнього, бо той, хто її вимагає, бентежиться, якщо її не зустріне; а краще ти сам покази любов до біжнього, і заспокоїшся, і таким чином приведеш біжнього до любові. Ніщо так тісно не поєднусе між собою людей, як те, що вони радіють один за одного в одному й тому ж і мають одинаковий спосіб думок. Любов у Бозі сильніша за природну любов”.

Преподобный авва Дорофей. Душеполезные поучения. – М.: Издательство Сретенского монастыря, 2002. – 240 с.

○ Мандрівка

СВЯТИНЯМИ КІЄВА

Споконвіків Київ мав славу святого міста. Підстав для цього було чимало: віддавна святыми називали Київські кручі, воду з джерел, що з них струмували, і, безумовно, місто освячувала велика кількість монастирів і храмів. Саме любов до монастирів і святих місць породила у православного люду звичай по-дорожей, або паломництв. Багато людей — чоловіків і жінок, літніх і молодих — з торбою за плечима, з посохом у руці і з молитвою на вустах терпеливо, в будь-яку пору року йшли з одного монастиря в інший.

Для того, щоб відчути цей дух паломництва та більше довідатися про духовне життя, я, скориставшись нагодою, відвідала святыні нашої столиці разом з юними паломниками.

Спочатку дорога привела нас у Корецький Свято-Троїцький жіночий монастир, що на Рівненщині. Центром монастирського життя є Свято-Троїцький собор, в якому знаходиться плащаниця, що має понад сто років. Її золотими нитками вишили монахині ще до відкриття Свято-Троїцького монастиря. Головна святыня Троїцького собору, до якої приїздять численні прочани, — чудотворна Корецька ікона Божої Матері „Споручниця грішних”, яка була родиною іконою князів Корецьких і довший час зберігалася в князівській домашній молільні.

Згідно з церковним переданням, саме до цієї ікони молилася Марія Єгипетська. Як ця святыня потрапила до Корця, невідомо. Історики припускають, що з султанської Туреччини привіз її до міста один із князів Корецьких, коли утікав з полону. Автор „Споручниці грішних” теж невідомий. У роки фашистської окупації німці намагалися вивезти благодатну ікону через її позолочену оздобу. Однак, як оповідають у монастирі, ніякі сили не змогли зрушити образ Богородиці з місця. Є у храмі також і копія ікони, з якою князь Володимир Великий вінчався з княжною Анною.

Свято-Троїцький жіночий монастир вважається одним із наймогутніших твердинь Православ'я північно-західної України. Устав його не змінився:

день наслінниці розпочинають і завершують молитвою. Між молитвами — важка праця: сестри самі обробляють землю, ремонтують храми, рубають дрова, печуть хліб, доглядають за пасікою, — усе роблять з любов'ю...

І ось перед нами золотoverхий Київ — „матір городів руських”!

Ми зупинилися у Свято-Покровському жіночому монастирі, де нас гостинно приймали. Колись на місці цієї обителі був великий сад, де любив усамітнюватися для молитви преподобний схиєромонах Феофіл, подвижник Китаївської пустині. Йому було відкрито про заснування тут обителі. У 1889 році Велика Княгиня Олександра Петрівна Романова (в чернецтві — Анастасія) стала її засновницею, після того, як, отримавши чудесне зіслання від Почаївської ікони Пресвятої Богородиці і бажаючи послужити Господу, вона прийняла постриг від афонського ієромонаха, що був проїздом у Києві.

Княгиня-інокиня, яку з любов'ю усі кликали „Матінкою Великою”, допомагала хірургам під час операцій; чергувала вночі біля ліжок прооперованих, стежила за лікарняним розкладом, сама готувала хворих до операцій. Медичні заклади обителі, в яких працювали найкращі лікарі міста, відповідали останньому слову тогчасних науки і техніки. Саме тут з'явився перший в Києві рентгенівський апарат.

Монастир розростався, і Велика Княгиня продавала свої дорогоцінності, використовуючи виручені кошти на будівництво Свято-Миколаївського собору.

Коли 1897 року у Києві спалахнула епідемія тифу, Матінка Велика першою прийшла на допомогу місту, відкривши в своїй обителі лікарню. До кінця своїх днів Княгиня-інокиня невтомно трудилася в улюбленому монастирі, незважаючи на свої немощі й хворобу, віддаючи себе до останку служінню близкім.

В кінці березня 1900 року стан здоров'я Матінки Великої погіршився. Причастившись Святих Дарів, вона тихо відійшла до Господа у Світлий Четвер. Одягнена

покійна була в чернечий одяг; її тіло поклали в просту дерев'яну труну, приготовану Княгинею-інокинею ще за десять років до цього. Згідно з її заповітом, для поховання викопали просту могилу, без склепінь, напроти вівтаря Покровського храму.

Наступного дня ми молилися у Свято-Введенському чоловічому монастирі. Ця обитель є хранителкою таких святынь, як новоявлена Чудотворна ікона Божої Матері „Призри на смирення”, що прославилася дивовижним відбитком на склі і численними зціленнями; Тихвінська ікона Божої Матері, яка дивовижним чином вибрала собі місце в храмі; Володимирська ікона Божої Матері, написана на Афоні; Боголюбська ікона, здавна шанована в цій обителі; а також мощі преп. Дімітрия та інших святих угодників.

Свято-Іонівський монастир, розташований серед Ботанічного саду, як і Архангело-Михайлівський Звіринецький монастир, що славиться своїми печерами, вразили нас свою красою.

Наступним був Свято-Вознесенський Флорівський жіночий монастир. Перша письмова згадка про монастир на честь святих Флора і Лавра на Подолі датується XVI століттям. Згодом, у 1710 році, за наказом Петра I, Вознесенський жіночий монастир, напроти Святих воріт Києво-Печерської Лаври, було закрито, оскільки місце, де він розташовувався, знадобилося для побудови арсеналу Печерської фортеці. Черниць, які знаходилися там, розмістили у Флорівському монастирі на Подолі. Йому й передали всю нерухомість закритої обителі, отриману при ігумені Марії Магдалині — матері українського гетьмана Івана Мазепи. Відтоді й існує Київський Свято-Вознесенський Флорівський жіночий монастир. У XIX столітті на його території розташувалося училище для дівчаток з бідних сімей, богадільння, лікарня. З 1929 по 1941 роки монастир було закрито. Сьогодні в ньому налічується понад двісті сестер і багато послушниць. Тут відбуваються щоденні богослужіння.

Серед населниць Флорівського монастиря були видатні особи. З 1758 року до самої кончини тут подвигалася княгиня Наталя Долгорукова, дочка сподвижника Петра I Б.Шереметьєва. Ставши дружиною опального князя Долгорукого, вона не злякалася нелегкої

долі і подалася за своїм чоловіком на заслання. Після страти коханого князя Наталя прийняла постриг у Флорівському монастирі з ім'ям Нектарії, кинувши, за переказами, свою обручку в Дніпро. Перенесені нею страждання описані в мемуарах „Власноручні нотатки”.

Однією з найбільш الشанованих населниць Флорівського монастиря була черниця Олена, в миру — Катерина Бехтеєва (1756 — 1834). Її не канонізовано, проте за життя її дуже любили і поважали стариці та миряни за добрі справи та за вміння розрадити в скорботі, за те, що вона „вміла прощати”.

У всі часи черниці Флорівського монастиря славилися рідкісним умінням вишивати золотими нитками лики святих. Серед святынь Флорівського монастиря є список чудотворного образу Руденської ікони Божої Матері, дві ікони Богородиці — Тихвінська і „Скоропомічна”, образ „Призри на смирення” — список зі знаменитої чудотворної ікони Свято-Введенського монастиря на Печерську.

Ми були під великим враженням від відвідин цього монастиря. Відтак, ми подалися на вечірню службу у Києво-Печерську Лавру, а з неї — на ночівлю у Свято-Покровський жіночий монастир.

На ранок, причастившись у Лаврі Святих Христових Таїн, ми відвідали Китаївську пустинь, славну своїми святыми і чудесами. Це — місце поховання багатьох тисяч подвижників Києво-Печерської Лаври. З огляду на достатню віддаленість від міста, монастирські печери і обитель зберегли свій древній вигляд майже без змін. Монастирські богослужіння відбуваються у храмі Дванадцяти святих апостолів. У цьому ж храмі знаходяться головні святыні монастиря: часточки мощей апостолів та інших святих, мощі преподобного Феофіла, Христа ради юродивого, а також святиня обителі — список чудотворної ікони Божої Матері „Ватопедська” (інша її назва — „Закланий”). Під спудом Свято-Троїцького храму, біля північної стіни, знаходяться мощі преподобного Досифея. Поклонившись цим святыням, ми попрямували до Голосіївської пустині, де й завершилося наше паломництво.

Усіх нас дуже вразило побачене й почуте, а на серці було водночас так добре і так легко...

Таня Пилипчук

○ Школа життя

ВЕЛИКОПІСТ ДО ВЕЛИКОДНЯ

Воскресення Лазаря

У святу Чотиридесятницю людина пізнає блаженство духовної вбогості, зрікаючись ради імені Христа своєго „майна” – страстей. „Ніщо мені не належить, усе – Боже”, – так із проясненім від покаяння поглядом дивиться на світ мирна совість.

Уесь Великий Піст непорочна Церква молиться до Господа словами

преподобного Єфрема Сиріна, щоб Бог не дав Її дітям духа гордості, владолюбства, пустослів'я... І Наречений вволюс святым молитвам Невісти – люди вдихають прохолоду свободи у Христі від палаючих страстей: хтось від гордості, хтось від владолюбства, хтось від пустослів'я...

Серце обіймає тиха радість. Слава Богу за все: і за скорботу про гріхи, що передувала, і за радість свободи, яка настала. Так, неділька за недількою, ці благодатні дні, сповнені трудів на славу Божу, наближають нас до світлого Воскресення, яке оживляє ветхого Адама.

Пригадується, як ішле на початку цього спасенного шляху, після канону Андрея Критського, Владика Августин благословив „усім і кожному” на першому тижні Великого Посту посповідатися. Тоді закрався сумнів: „Як це

Vkhid Gospodnij v Erusalim

послуху злучилися між собою і з Божою допомогою привели до Таїнств Сповіді і Причастя.

Досі на заповідь Господа любити одне одного душевна вбогість сокрушено зітхала: „Як це можливо, коли я не маю любові?..” Та Великопіст навчив не вірити собі

і вірити Богу. Схилися смиренно під благословення Господнє: раз Всевишній заповідає, то й сили дасть виконати заповідь. Людині бо належить рости від сили в силу і пізнавати блаженство обоження.

І тут на допомогу приходять святі отці. Коли і кому Бог дає сили? Святитель Феофан Затворник пише: „Хотілося б мати побільше сили, та Бог не дає”. І не чекайте, щоб дав. Сили бо вже дані і в тілі, і в душі, і в дусі. Та вони не зовсім міцні і потребують підмоги. Її то й дає Бог, але не про запас, а на кожну поточну справу. Силкується

людина щось зробити; не подужавши, благає про допомогу, і допомога приходить; а, підсобивши, знову відходить, і людина залишається такою ж безсилою... Отже, хто не робить і не задіює всіх своїх сил та не трудиться до почуття безсилля і в ньому не благає про допомогу, той і не отримає її... хай і не сподівається; так само і той, хто, зробивши щось, приписує собі це діло, насправді ж себе обманює; бо наступного разу, уявившись за нього з думкою: це для нас завиграшки, – буває, що й не подужає виконати його, і хоча прикличе нарешті на допомогу, та не завжди отримає її, в покарання і напоумлення. Тож, будь ласка, чиніть ось як: у почутті безсилля моліться про допомогу... і, виконавши все, залишайтесь у тому ж почутті безсилля” (Святитель Феофан Затворник. Православие и наука. Руководственная книга изречений и поучений. – М.: Даниловский благовесник, 2005. – 680 с. – С. 432).

Оксана Маліновська

Святитель Феофан Затворник

Rozp'iatтя

○ *In memoriam*

ХРИСТОС ВОСКРЕС, ЛЮДОЧКО!

Людочка... З цим промінчиком сонця нам пощастило познайомитися близько восьми років тому, коли до нашого Молодіжного (тоді ще дитячого) церковного хору завітав львівський священик Євген Коцовський і попросив та благословив нас відвідувати одну дівчинку. Відтоді й розпочалася наша дружба, яка нас дуже зріднила.

Коли наше знайомство ще тільки-но зав'язувалося, і ми, готовуючись до зустрічі з Людмилою, думали, що і як їй будемо розповідати та про що з нею говоритимемо, то самі отримали надзвичайно цінний життєвий урок: Людочка одразу прийняла нас як рідних, являючи справжню любов до близького, терпіння, смирення. Тобто всього, чого ми могли навчити її „в теорії”, вона вчила нас своїм життям.

Життя

Що таке Життя?

Це — мить, хвилина, небуття.

Що таке Життя?

Життя — це доленька моя.

Життя мене навчило жити:

Навчатися, любити і творити,

Ріднею і друзями дорожити.

Часто і сильно хворіючи, Людочка бажала всім здоров'я, ніколи не була байдужою до наших проблем. Людочка написала багато віршів, в яких трепетно, з любов'ю та вдячністю говорить про Бога.

Моя молитва

З Господом лягаю,
А вранці молюсь і благаю:
“Помилуй, Боже і Божий Сину,
Грішну Свою дитину!
Дай їй щастя й сили жити,
А ногам здоров'я, щоб могли ходити”.
В серці Господа завжди я маю
І здоров'я всім живим на землі бажаю.
Щоб були мир і любов між людьми
на всій землі,
Щоб сміялись і радіти всі живі могли!
Дай, Господи!

Ще наша подруга дуже любила музику. Понад дві сотні дисків, і всі пісні — улюблені, всі співаки для неї були найкращими.

Добрий лікар Ярослав
Дуже мене здивував:
Він — поет і музикант,
Божий дар — його талант.

Готуючись до нашого приходу, Людочка складала список пісень для нас, а де-коли влаштовувала концерти на замовлення. Ось так ми і проводили наші дружні зустрічі: спілкуючись, слухаючи музику...

...Вже понад півроку Людочки немає з нами, і важко з цим змиритися, бо чомусь по-справжньому починаємо цінувати те, що втрачено. Ми вдячні Богу і всім рідним Людмили за те, що мали змогу спілкуватися з нею. Я думаю, що тепло цих наших зустрічей буде нас зігрівати все життя.

„Я дякую Богу, що дав мені життя,
Молюся і благаю, щоби ходила я!”

Марія Гнідець
(вірші Людочки)

○ *Випадковості – невипадкові*

СВЯТКОВИЙ РУШНИК

"Верховино, світку ти наш, гей, як у тебе тут мило!"

З гуцульської пісні

В житті не буває випадковостей. Хочеш, плануй своє майбутнє, хочеш – не плануй. Все одно буде так, як має бути. Останні події в моєму житті підтверджують правдивість цієї думки. Виховання, освіта, коло людей, які тебе оточують, однозначно впливають на формування особистості.

Літня математична школа 2010 року відіграла надзвичайну роль у моєму подальшому світосприйнятті.

Верховина (Жаб'є – історична назва). Десять днів чудового життя серед гуцульських гір. Там сонце ніби яскравіше, небо безкрайніше, повітря чистіше, навколо інші паходіть неймовірні.

А дух! Дух який! Дух сили краси, простору, почуттів.

Декілька днів поспіль ішов дощ (або, як кажуть львів'яни, падав). В гори не підеш. Ми фактично були ізольовані на території інтернат-школи, в якій жили. Від математики, безперечно, отримуєш задоволення в пізнанні нового, але ж і душа бажає збагатитися. І саме погодні умови сприяли походу до одного з місцевих магазинчиків. А там-то в мене і перехопило дух! Від різноманіття, яскравості ниточок для вишивання і схем-малюночків. Скажете, що Вас це не вразило би? Не заперечую. Особисто для мене це – велике відкриття! Я народилася і виросла на півдні України, на Голопристанщині (Херсонська область). Ніхто з моїх рідних не вишивав (принаймні, з тих, кого я знаю). І от, якщо це можна порівняти з чимось, то я б сказала так: відчуття були схожі на ті, коли піднімаєшся в гори і, взявши певну висоту, у тебе немовби відкривається друге дихання, ти дихаєш на повні груди. Розумієте? Це неймовірне відчуття. Точно знаю, таке не забувається!

Мене це пронизало „до ниточки” душі. Я

захопилася, мама моя теж. І хочу поділитися цим враженням із вами.

Історія вишивки

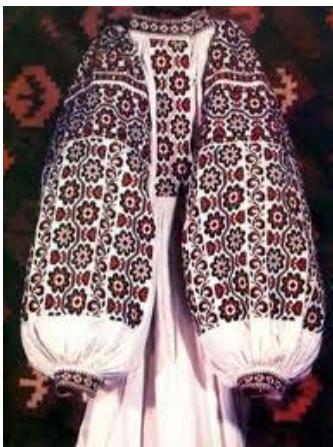
Вишивка хрестиком, так само як і інші види рукоділля, має свою історію. Немає точних відомостей про те, де й коли

з'явилася вишивка взагалі, і коли вишивка хрестиком стала окремим видом рукоділля. Оригінальних вишивок, які б датувалися раніше XII століття, майже не збереглось. Але зображення одягу та предметів інтер'єру свідчать про те, що вишивка виникла набагато раніше. У різних країнах візерунки різняться за стилем і за кольорами. У вишивці відбилися національний колорит і власне бачення краси кожного народу.

У Західній Європі вишивка стала особливо популярною в XVI столітті. У той час вона складалася в основному з біблійних сюжетів і текстів. На Сході вишивкою традиційно прикрашали хатнє начиння – килими, накидки, в'ючні мішки. Особливістю східних вишивок є розмаїтій і складний орнамент.

На Русі вишивка завжди була дуже символічною. Деякі візерунки виникли ще в сиву давнину і несуть на собі відбиток язич-

ницької символіки. Знахідки археологів свідчать про те, що на Русі вишивали ще в Х столітті. Поступово вишивка набула широкого застосування в оздобленні одягу і предметів побуту.

З XVIII століття вона входить в життя усіх верств населення. Вишивка поділялася на народну і міську. Міська не мала усталених традицій, бо постійно змінювалася під впливом моди з Заходу. Тоді як народна вишивка хрестиком була пов'язана зі стародавніми звичаями та обрядами селян. Кожна вишивка хрестиком мала своє призначення. Вишивки хрестиком на сорочках розташовувалися по коміру, рукавах, подолу і відігравали роль оберегу. Вишиті хрестиком рушники відображають уявлення людей, пов'язані з культом родючості та культом предків. Передусім це стосується орнаменту народного шиття, в якому аж до другої чверті ХХ століття зберігаються стародавні символи. Головним візерунком народних вишивок хрестиком є орнамент і стилізовані зображення тварин і птахів. Кожен візерунок вишивали певним кольором, що теж мало символічне значення.

У наш час рукоділля – це хоббі. І вишивка серед багатого вибору творчих можливостей є справжнім витвором мистецтва. Треба просто відкрити його для себе. У який спосіб? Це вже справа кожного.

Привітання рушником

У нашому народі дорогої гостя пошиливо вітають хлібом-сіллю на вишитому рушнику: „Христос посеред нас! І є, і буде!” Дозвольте й мені вишитим до Пасхи рушником привітати вас зі святом: „Росяних світанків чистих, днів, на успіх променстих. Благ усіх, достатку, мрій, сповнення усіх надій! З Великоднем! „Христос воскрес! Воістину Воскрес!”

Маргарита Мартиненко

**Засновник і видавець: Єпархіальний відділ по роботі з молоддю спільно з
Молодіжним Православним братством Почаївської чудотворної ікони Божої Матері**

Додаток до газети "СВІТЛО ПРАВОСЛАВ'Я"

Головний редактор: Оксана Маліновська

Редакційна колегія:

protoієрей Юрій Кінас

священик Назарій Швець

Анна Данканіч

Адреса редакції:
79008, м. Львів, вул. Короленка, 3
e-mail: singrafeas@gmail.com

Реєстраційне свідоцтво КВ – 975

Видається з 1.11.2002 р.

Наклад 1000 прим.